

Budai László (1926–2005)

Jó egy hónapja látogattam meg utójára a beteg *Budai Lászlót*, amikor átadta a birtokában lévő, általa gyűjtött és válogatott szakmai anyagokat a Magyar Olajipari Múzeum Zsigmondy Vilmos Gyűjteménye részére. Akkor mondta, hogy még szeretné megélni a 80. születésnapját. Sajnos, ez már nem adatott meg, 2005. július 2-án, 79.

Budai László

életének betöltése előtt pár nappal eltávozott. A búcsú, az elválás mindig fájdalmas dolog, különösen, ha örökre szól. Távozásával a „vizes szakma”, a Vízkutató és Fúró Vállalat (VIKUV) és az OMBKE olyan embert veszített el, akire mindig emlékezhetünk.

Sárváron született 1926. július 23-án, 1944-ben Szombathelyen érettségizett. 1945-ben először a sárvári Rába-híd építésén dolgozott segéd munkásként, majd keszonmunkás volt Budapesten, a Margit-híd újjáépítésénél. 1946-ban iratkozott be a Műegyetemre, és 1951-ben szerezte meg a diplomáját hídépítő tagozaton.

A fiatal mérnök a *Bányászati Kutató és Mélyfúró Nemzeti Vállalat* miskolci üzemében kezdte munkáját, ahol fúrómesteri képesítést is szerzett. A következő évben Budapestre helyezték, ahol a *Bánya- és Energiaügyi*, majd a *Nehézipari Minisztérium földtani főosztályán* kutatásvezető mérnökként valamennyi hazai kutatófúrás irányításával és ellenőrzésével volt megbízva. 1955-től az *Országos Földtani Főigazgatóságon* volt osztályvezető.

1957-ben megbízták a *Vízkutató- és Fúró Vállalat* (VIKUV) megszervezésével, melynek igazgatójává nevezték ki az 1958-ban történt megalakulásakor. Megteremtette a komplex vízkutatás szakágait a geológiai- geofizikai kutatástól a fejlett mélyfúrési technológiáig, különös tekintettel a nagymélységű hévíz-kutakra. Ütőképes vállalati szervezetet alakított ki, emelte a fúrómesterek és valamennyi dolgozó szakmai tudását és gondoskodott a szociális helyzetük javításáról. Mind a kis-, mind a nagymélységű fúróberendezés-állományt fejlesztette. Irányítása alatt a vállalat több külföldi munkán is dolgozott, így Mongóliában, Kínában, Líbiában, Jugoszláviában és Csehszlovákiában.

Budai László Iránban, Szíriában és Irakban bemutató fúrásokat és szakelőadásokat tartott, részt vett a sárvári termálvíz hasznosításában. Többszöri szemoperációi miatt 1976-ban nyugállományba vonult, de az OVH vízgazdálkodási szakértőjeként, ill. a VIKUV műszaki-gazdasági szaktanácsadójaként fáradhatatlan aktivitással tovább folytatta szakmai tevékenységét.

A vízügyi szolgálatban eltöltött eredményes munkáját számos kormány- és miniszteri kitüntetéssel ismerték el, továbbá megkapta a *Földtani Kutatás- és a Vízgazdálkodás Kiváló Dolgozója* címet. Tulajdonosa volt a *Csehszlovák- és a Mongol Földtani Kutatás Kiváló Dolgozója* érmeknek is.

Fáradhatatlanul dolgozott a társadalmi és tudományos egyesületekben is. Az OMBKE Kőolaj- Földgáz- és Víznyelési Szakosztály Vízfúrési Helyi Szervezetének, továbbá a kezdeményezésére megalakult Zsigmondy Béla Klubnak éveken át volt az elnöke, tagja volt a Magyar Hidrológiai Társaság több szakosztályának. 1968-ban a VIKUV visegrád-lepencei telephelyén létrehozta a Zsigmondy Vilmos Emlékszobát. Az OMBKE *Zsigmondy Vilmos* (1977) és *Centenáriumi* (1992) *Emlékermekkel* ismerte el munkásságát, 1985-ben tiszteleti tagjává választotta.

Budai László aranydiplomás vízépítő mérnököt Sárváron, 2005. július 21-én kísérték utolsó útjára. Az utódvállalat nevében Bitay Endre vezérigazgató búcsúzott 18-án a volt kollégától, az iparágat kialakító vezetőtől. Az OMBKE koszorúját Csath Béla tiszteleti tag helyezte el.

Csath Béla

Fazola Henrik síremlék avatás

Észak-Magyarország bányászatának és vasiparának megalapítója *Fazola Henrik* 226 évig jeltelen sírban aludta örök álmát a Miskolchoz tartozó hajdani kistelephelyen, Hámor temetőjében. A helyiség neve mindent elárul múltjáról, amit ma már csak az egykori kamaraépület, a Kohászati Múzeum jelez.

A nyughatatlan alkotó, a kovácmester, a kutató, a bányász és gyáralapító, mikor teljes vagyonát veszítve elhunyt, vélhetően még nem sejtette, hogy tevékenysége olyan folyamatot indít el, mely a szomszédos csendes kereskedővárost a hazai ipar egyik fellegvárává, a környéket 150 évvel később „Sajó-völgyi Ruhr vidékké” alakítja. Sajnos, ez ma már inkább csak

nosztalgiára készítő emlék. A virágkor gazdagságában úgy látszik, senkinek nem jutottak eszébe az alapító érdemei.

2005. június 4-től egy sírkő bizonyítja, hogy a gazdasági nehézségek közepette sem felejtette el az utókor a térség vasiparának és bányászatának megalapítóját. A közadományokkal megvalósított síremléket Miskolc város polgármestere leplezte le, a Miskolci Rotary klub elnöke, a Kohászati Múzeum igazgatója és a BAZ Megyei Mérnöki Kamara elnöke mondott beszédet és bányászzenekar kísérete mellett helyezte el az emlékezés és tisztelet koszorúját.

Holló Csaba

(A hírt a *Mérnökújság* 2005. júliusi számából vettük át a szerkesztőség szíves engedelmével.)

Dr. Répási Gellért (1925–2005)

A Dunai Vasmű eddigi történetének egyik meghatározó egyénisége távozott 80 éves korában, 2005 május 26-án az élők sorából. *Dr. Répási Gellértnek* megadatott, hogy 1955-1985 között egy új vasgyár termelésének beindításában és továbbfejlesztésében – munkatársait is nagy teljesítményekre sarkallva –, kiemelkedőt alkothasson. Történt ez úgy, hogy nem is kohász, hanem orvos szeretett volna lenni.

Dr. Répási Gellért

A Sajó menti Körömben született 1925. május 15-én. A miskolci Fráter György Katolikus Gimnázium elvégzése után – hogy ösztöndíjat kaphasson – nem a vágyott orvosira, hanem a soproni egyetemre kohásznak iratkozott be. Az már nem véletlen, hogy a szakmát a *Diósgyőri Vasgyárban* kezdte művelni, de az talán véletlen is lehetett, hogy néhány év elteltével – a saját szerencséjére és mindannyiunk hasznára – az épülőfélben lévő akkori *Sztálin Vasműbe* került. Ebben a gyárban megfelelő lehetőség adódott az ambiciózus, fiatal szakember képességeinek kibontakoztatásához. Ő élt a lehetőséggel: célratörően, kellő eréllyel, rendkívüli áttekintéssel és sikeresen vezényelte közel 8 évig az acélmű és több mint 20 éven át a nagyvállalat műszaki fejlesztéseit, beruházásait és termelését.

Irányításával minden területen kiváló eredmények születtek.

Döntő személyes érdemei vannak abban, hogy 1972-re, a gyárépítés második ütemére tervbe vett létesítmények megépítése nélkül is, sikerült elérni a Nép gazdasági Tanács által megjelölt évi 1 millió tonnás acélgyártási és hengerlési kapacitást. Ezt a martinkemencék és az acélgyártási technológia többszöri átalakítása, valamint az egyemeleges hengerlésre alkalmas acéltuskók a saját szabadalma alapján történő gyártása tette lehetővé.

Nem felejthető személyes érdeme, hogy 1967-ben – amikor a világon a termelt acélnak mindössze 3%-át öntötték öntőgépeken – előrelátóan a folyamatos acéöntési technológia megvalósítása mellett foglalt állást. Ez a technológia, majd ennek a gyáron belüli többirányú továbbfejlesztése sok eredménnyel járt és mondhatjuk, hogy kb. 25 éven át a vasmű gazdaságosságának alapját képezte. A világot ezen a téren 20 évvel sikerült megelőznünk.

Műszaki igazgatóként törekedett a mű vertikális termelési összhangjának megteremtésére, s ez az egyes technológiák fejlesztéséhez adott impulzust. Ehhez felhasználta a külföldi, élenjáró technológiát alkalmazó üzemek tapasztalatait, a hazai szakintézetek és nem kismértékben a gyári kollektíva újító, alkotó tevékenységét is. A kapacitás nőtt, a ráfordítások csökkentek, nagyon sokat javult az anyagkihozatal, az energiateljesítmény 20 év alatt a felére csökkent. Nagyon is megérdemelt volt az *Allami Díj*, amivel 1980-ban öt munkatársával megosztva jutalmazták. Még aktív idejében kezdett üzemelni a konverteres acélmű, és épült fel a koksizoló III. blokkja is.

Munkája során folytonosan támaszkodott a tudomány és különösen az anyagtudományok eredményeire. Szorgalmazója és résztvevője is volt a vállalati kutatásnak sok új acélfajta – köztük a mikroötvözött, növelt folyáshatárú, jól hegeszthető acélok kifejlesztésének.

Tudományos tevékenységeként 1976-ban kandidátusi fokozatot szerzett, és 1982-ben elnyerte a műszaki tudományok doktora fokozatot is.

1964-1985 között a KGST Acél- és Ferroötvözet-gyártási Szekciójának elnöke volt, 1975-től a Magyar Tudományos Akadémia Tudományos Minősítő Bizottságában tevékenykedett és tanácskozási joggal részt vett a Műszaki Tudományok Osztályának munkájában is.

Nagy súlyt helyezett a tudományos eredmények gyakorlatba való átültetésére. Őt idézem: „A tudomány és műszaki fejlesztés eredményeinek technológiává alakítása az eredményesség elsőszámú feltétele. E nélkül a piaci igényekhez való alkalmazkodás, illetve a versenyképesség fenntartása csak illúzió. És ennek a folyamatnak a főszereplője az alkotó ember.”

Ez a hitvallás sikerének legfőbb titka is. Különleges érzékkel látta meg az egyes emberben rejlő lehetőségeket. Szerencsésen választotta meg a tehetséges, kellő felkészültségű és megfelelő szorgalmú munkatársakat. Tőlük maximális teljesítményt követelt, de ehhez – teljes bizalmával – biztosította az alkotó légkört is.

Kiaknázta a kohászok civil szervezetében az OMBKE-ben rejlő lehetőségeket is. Elindítója és támogatója volt annak a balatonszéplaki konferenciasorozatnak, melyen több mint 25 éven át a kohászat hazai és külföldi szakemberei cserélték ki tapasztalataikat, ismertették eredményeiket. Mindebből a vasgyárak sokat profitálhattak.

Eredményes munkásságát a már jelzett Állami Díjon kívül más kitüntetésekkel is elismerték. 1975, 1980 és 1985-ben a *Munka Érdemrend arany fokozata* kitüntetésben részesült. Megkapta a *Szocialista Munkáért Érdemrendet* is. Egyesületünkben kifejtett munkájáért *Sólyk Vilmos* és *Wallner Aladár emlékérmeket* kapott.

1985-ben, 60 évesen ment nyugdíjba, de még 10 éven át, amíg egészsége engedte, munkatársai támaszkodhattak tanácsaira. Hosszasan betegeskedett, végül hirtelen távozott. Otthonában rosszul lett és a kórházban hat óra múlva megállt a megfáradt szív.

Egyesületünk tiszteleti tagját a Dunaferr Rt. saját halottjaként búcsúztattuk 2005. június 3-án, a dunaujvárosi temetőben. Sírján – a hozzátartozók és tisztelők koszorúi mellett – elhelyeztük a Dunaferr Rt., a Magyar Vas- és Acélipari Egyesülés, valamint az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület koszorúit is.

Kedves Gellért, feleséged mellett nyugodjál békében! A vaskohász társadalom nevében mondunk Neked utolsó Jó szerencsét.

Dr. Takács István